

11. Роменець В. А. Історія психології: Стародавній світ. Середні віки. Відродження / В. А. Роменець. – К. : Либідь, 2005. – 916 с.

Романова Н. Эмоции и их обозначения в новонемецкий период (на материале паремистики).

В статье освещён генезис термина «эмоция», представлены основные психологические теории эмоций, очерчены названия эмоций в новонемецкий период. Обозначения эмоций рассматриваются с точки зрения типов памяти этноса, дифференцируемой генетически, культурно и исторически. Преобладают лексические средства, связанные с генетической памятью. Выявленная разновидность лексической семантики эмоций имеет преимущественно формальные показатели в пределах паремий и может быть объяснена объёмом и качеством знаний носителей языка об эмоциях как психологического явления, оценочным отношением к окружающему миру. Модальность переживания эмоций – позитив, негатив, нейтральность, неопределённость – отражается в эмотивной лексике, общеупотребительной лексике, которая расширяет своё значение до эмотивного, синсемантической лексике в сочетании с прилагательными и модальными глаголами, устойчивых и свободных словосочетаниях с эмотивным или соматическим значением. Анализ обозначений эмоций показывает, что на их вербализацию влияют лексические, семантические, грамматические и стилистические факторы.

Ключевые слова: эмоция, негативная эмоция, позитивная эмоция, эмоциональное состояние, эмотивная лексика, пословица, семантика.

Romanova N. Emotions and their Designations in new-German Period (on the basis of proverbs and proverbial phrases).

The article highlights genesis of term «emotion», represents the main psychological theories of emotions and outlines designations of emotions in new-German period. The designations of emotions comments in the light of types of memory, that differentiates in genetic, cultural and historical aspects. The lexical means of genetic memory are predominated. The varieties of lexical semantics, that have been founded, have mainly formal indicators within the confines of proverbs and proverbial phrases and can be explained by scope and quality of natives speakers' knowledge of emotions as psychological phenomenon, specific attitude to surrounding world. The modality of emotive feeling – positive, negative, neutral and uncertain – is reflected in emotive lexemes, in nominative unites of general use that widens their semantic meaning to emotive, synsemantic lexemes in combination with adjectives and modal verbs, in fix and free word-combinations with emotive or somatic semantic. The analysis of definition of emotions demonstrates, that lexical, semantical, grammatical and stylistical factors that influence on emotions' verbalization.

Key words: emotion, negative emotion, positive emotion, emotional state, emotive vocabulary, proverb, semantic.

Олена Сидоренко
(Маріуполь)

УДК 81'373.21

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАЗВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ОБ'ЄКТІВ ДОНЕЧЧИНИ НАПРИКІНЦІ 1990-их – ПОЧАТКУ 2000-их РОКІВ

У статті розглянуто назви об'єктів аграрної галузі господарства Донеччини, зафіксовані впродовж останніх двох десятиліть. Серед них фермерські господарства, фірми, агроцехи. Основними способами формування заявлених назв визначено відонімний та відапелятивний. Серед відонімних назв представлені різні відантропонімні та відтопонімні назви, утворені шляхом трансонімізації імен та прізвищ власників, членів їх родин, міфонімів, теонімів, назв місцевості розташування об'єктів дослідження, абстрактних назв, а також трансонімізовані антропоніми й топоніми в поєднанні з апелятивами. Відапелятивне походження мають назви, які відображають індивідуальні особливості місцевості, побудовані на сільськогосподарській лексиці, назви, що вказують на ідеологічні та загальнолюдські цінності, назви рослин і тварин з позитивною конотацією. Відапелятивні назви складають значну кількість всіх розглянутих найменувань. Усі аналізовані об'єкти умовно розподілені на 24 підгрупи за способом утворення. До кожної групи назв наведено приклади. Результати дослідження подано у вигляді діаграми.

Ключові слова: *ергонім, відантропонімний ергонім, відтопонімний ергонім, трансонімізація, апелятив, лексична одиниця.*

Постановка проблеми. Наприкінці 1990-их – початку 2000-их років Донецький регіон мав розвинену аграрну галузь господарства. До ергонімів, що іменують об'єкти цієї галузі, належать назви агропромислових комплексів і фірм, агроцехів, фермерських господарств, заводів і фабрик, що займаються переробкою сільськогосподарської продукції. Зі зростанням їхньої кількості постало питання про необхідність аналізу назв цієї галузі людської діяльності й вивчення особливостей, які було покладено в основу створення цих назв.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Висвітлюваний у статті розділ ергонімної лексики є об'єктом уваги лінгвістів уже кілька десятиліть. Дослідженням назв сільськогосподарських об'єктів почали займатися ще в 70-ті роки минулого століття. Вивченням найменувань радгоспів і колгоспів Волгоградської області на початку 70-х років минулого століття займався І.Г. Долгачев [1]. Пізніше, в середині 90-их, назви підприємств агропромислового комплексу Донецької області аналізував Б.І. Маторін, який об'єднав ергоніми з урахуванням структурно-семантичних особливостей у 13 груп [2].

Метою даної статті є аналіз найменувань об'єктів аграрної галузі господарства, зафіксованих на території Донецької області протягом останніх двох десятиліть, оскільки різке збільшення їхньої кількості потребує впорядкування й всебічного вивчення.

Виклад основного матеріалу дослідження. За останні два десятиліття з'явилося безліч об'єктів в аграрному секторі Донецького регіону. Серед них фермерські господарства, фірми, агроцехи. Агроцехи, що знаходились у підпорядкуванні Маріупольського металургійного комбінату імені Ілліча, мали порядковий номер. Агропромислові комплекси і фірми – великі сільськогосподарські об'єкти, і їх кількість на території області незначна – 71 об'єкт. Фермерські господарства – приватні об'єкти, розташовані в сільській місцевості, нараховують 1097 об'єктів. Їх назвами є ергоніми, що мають відонімне і відапеллятивне походження. Назви фермерських господарств, що носять тільки прізвища або прізвища, імена та по батькові своїх власників нараховують 195 одиниць. Ідеологічна спрямованість назв сільськогосподарських об'єктів радянського періоду, коли ергоніми являли собою словесні символи праці, революції, комунізму чи носили імена видатних партійних і державних діячів, полководців, пролетарських письменників, змінилася ергонімами фантазійними, індивідуалізуючими. Від минулого залишилися оттопонімні назви, мотивовані назвами населених пунктів, поряд з якими вони розташовані. Так, у селі Василівка Амвросіївського району знаходяться сільськогосподарський виробничий кооператив «Василівський» і фермерське господарство «Василівське»; у селі Василівка Старобешівського району – фермерські господарства «Василівська чайка», «Василівський буревісник», «Василівський колосок», «Василівський кулик»; фермерське господарство «Заріччя» знаходиться на вулиці Зарічній у Сіверську Амвросіївського району; фермерське господарство «Привілля» – у селі Привілля того ж району.

Усі об'єкти аналізованої групи можна умовно поділити на такі підгрупи:

– відантропонімні ергоніми, утворені шляхом трансонімізації – прямого переходу в назви прізвищ чи прізвищ, імен та по батькові їх власників (195 одиниць): фермерські господарства «Гордієнко Г.М.» – у селі Воскресенка Артемівського району; «А. Бутенко» – у Волноваському районі; «Глухів Сергій Іванович» – у Володарському районі; «Шибко Алла Іванівна» – у смт. Володимирівка Волноваського району та ін.;

– відантропонімні назви, утворені від імен видатних діячів минулого, лідерів комуністичного руху, що залишилися нам у спадок. Їхня кількість незначна, оскільки більшу частину назв цієї підгрупи на початку 90-их років минулого століття змінено (11 одиниць): сільськогосподарські підприємства імені Горького – у селі Олексіївське Амвросіївського району; імені Тімірязєва – у селі Нікіфорівка Амвросіївського району; імені Калініна – у смт. Дробишеве Краснолиманського району;

– відантропонімні ергоніми, що містять термін споріднення або вказують на спільне володіння об'єктом з іншими особами (7 одиниць): фермерські господарства «Дахнов і сини», «Полозенка і син», «Тетяна і сини», «Володимир і К», «Фоменко і К», «Іванов і К»;

- ергоніми, представлені іменами власників та членів їх родин (93 одиниці). Використовуються повні, короткі і зменшувально-пестливі форми імен: фермерські господарства *«Серьожа», «Олеся», «Олена», «Ксенія», «Валерія», «Вероніка», «Віктор та Ганна», «Юлія», «Ядвіга», «Аннушка»*;
- назви, утворені від трансонімізованих міфонімів і теонімів (29 одиниць): агропромислова фірма *«Гермес»*, фермерські господарства *«Юпітер», «Діоніс», «Артеміда», «Афродіта», «Меркурій»*;
- відпатронімі назви (2 одиниці): фермерські господарства *«Михалич», «Маринич»*;
- назви, що містять антропонім й апелятив (5 одиниць): фермерські господарства *«Надія Валентини», «Врожай Краснокутських», «Льошкін хутір», «Колос Деметри»* (на честь грецької богині родючості й землеробства), *«Джулія-форпост»*;
- багатокomпонентні назви, які містять вказівку на місце розташування, характер діяльності та тип підприємства (44 одиниці): *«Бахмутський аграрний союз», Авдіївський інкубаторій, Амвросіївський комбикормовий завод, Великоновосілківське племінне підприємство племінного розведення в тваринництві, Оленівський комбінат хлібопродуктів*;
- відтопонімі ергоніми, утворені від назв місць, де розташовані об'єкти (134 лексеми): сільськогосподарський виробничий кооператив *«Новогригорівський»* – у селі Новогригорівка Амвросіївського району; сільськогосподарський виробничий кооператив *«Парасковіївський»* – у селі Парасковіївка Амвросіївського району; *Калінінський племінний завод* – у селищі імені Калініна Амвросіївського району;
- відтопонімі найменування за ознакою державної приналежності (7 одиниць): агропромисловий комплекс *«Агротехніка-Україна»*, фермерські господарства *«Вільна Україна», «Україна», «Український», «Українка»*;
- відтопонімі назви, що вказують на місцезнаходження в Донецькій області, в Донбаському регіоні (7 одиниць): агропромисловий комплекс *«Донеччина»*, фермерські господарства *«Донбас», «Донбас-2», «Донецький степ», «Донеччанка»*;
- відтопонімі назви, які не мають відношення до даної місцевості (20 одиниць): фермерські господарства *«Балтика», «Афіни», «Алтай», «Карпати», «Молдова», «Олександрія», «Анталія», «Еллада», «Невада»*;
- найменування, що відображають географічні особливості місцевості або інші специфічні реалії місцезнаходження (61 одиниця): фермерські господарства *«Азов», «Азовчанка», «Азов'є», «Приазов'є»* (знаходяться в Новоазовському районі на узбережжі Азовського моря). На берегах річок, озер і ставків, поблизу водоймищ розташовані об'єкти з відповідними назвами: *«Берег», «Берегове», «Істок», «Зарічне», «Заріччя», «Хвиля», «Приозерне», «Родник», «Струмок»*. На наявність у регіоні степів і пов'язаних з ними кліматичних умов вказують найменування фермерських господарств *«Степове», «Степ», «Роза вітрів»*. Географічне розташування визначило мотивацію ергонімів *«Східне», «Південь», «Южанка», «Південне», «Південний»*. Індивідуальні особливості найближчої місцевості відображено в назвах *«У груші», «Криниця», «Лагуна», «Лугове», «Міст», «Поле», «Скеля», «Сад»*;
- ергоніми, побудовані на сільськогосподарській лексиці (18 одиниць): *«Дари ланів», «Жнивар», «Хлібний дар», «Хлібороб», «Добрий лан», «Зернове», «Золота нива», «Золотий колос»*;
- назви, що вказують на ідеологічні та загальнолюдські цінності (22 одиниці): агропромислові комплекси *«Відродження», «Перемога»*, фермерські господарства *«Дружба», «Єдність», «Світ», «Сім'я», «Слава Донбасу», «Співдружність», «Перемога», «Наш вибір»*;
- ергоніми від назв рослин з позитивною конотацією (29 одиниць): фермерські господарства *«Барвінок», «Берізка», «Смерічка», «Сосна», «Конвалія», «Пролісок», «Фіалка», «Полуничка», «Ромашка»*;
- назви від найменувань представників тваринного світу, а також птахів, комах з позитивною конотацією (24 одиниці): фермерські господарства *«Лелека», «Бджола», «Бджілка», «Дельфін», «Соболь», «Лань»*;

– ергоніми від назв дорогоцінних каменів (15 одиниць): фермерські господарства «Агат», «Жемчуг», «Смарагд», «Рубін», «Сапфір», «Малахіт»;

– складноскорочені назви, що містять компонент *агро-* і прямо вказують на професійну спрямованість об'єктів (22 одиниці): агропромислові комплекси «Агропродукт», «Агрофонд», фермерські господарства «Агровіта», «Агролюкс», «Агросвіт»;

– умовно-мотивовані абстрактні назви, прямо не називають ознаки об'єкта (34 одиниці): агропромисловий комплекс «Еліта», фермерські господарства «Кришталь», «Промінь», «XXI століття», «Зоря», «Іскра», «Ранок», «Стріла», «Веселка», «Роса», «Росинка»;

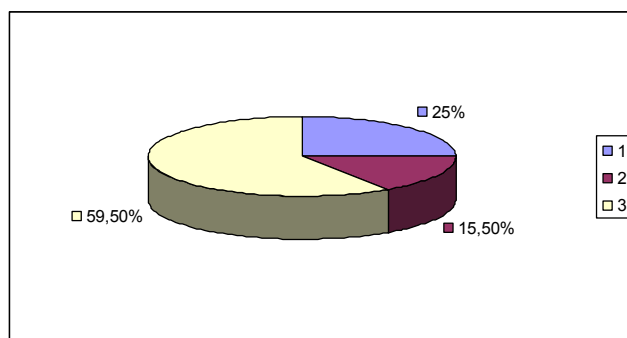
– назви романтичного або фантазійного плану (28 одиниць): фермерські господарства «Гармонія», «Чарівне», «Удача», «Зустріч», «Успіх», «Міраж», «Міф», «Мрія», «Поле чудес», «Шанс», «Едем»;

– найменування, які складаються з двох лексичних одиниць, об'єднаних в атрибутивні словосполучення (4 одиниці): фермерські господарства «Біла дача», «Біла криниця», «Червона гірка», «Червоний сад».

Серед назв фермерських господарств подибуємо лексеми *новий* і *шлях* (8 одиниць): «Нове життя», «Нове відродження», «Новий шлях», «Караванний шлях». Цікавим видається збережений до наших днів ідеологічний ергонім «Шлях Ілліча».

Окрему досить численну підгрупу становлять назви, що виходять за межі запропонованої нами класифікації: «Ална», «Альянс», «Діловий», «Міленіум», «Спадкоємець», «Темп», «Еталон» та ін.

На діаграмі представлені основні підгрупи найменувань об'єктів агропромислового комплексу:

1. Відантропонімі назви і назви, що містять отантропонімічний компонент

2. Відтопонімі назви і назви, що містять відтопонімічний компонент

3. Відапелятивні назви і назви, утворені шляхом трансонімізації власних імен інших класів.

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Серед проаналізованих підгруп найменувань об'єктів агропромислового комплексу найбільш численною є відапелятивна, серед відонімічних – підгрупа, назви якої утворилися трансонімізацією антропонімів або містять антропонімічний компонент. При виборі найменувань об'єктів аграрної галузі господарства Донеччини використовуються найбільш благозвучні слова і словосполучення з позитивними асоціаціями, що легко запам'ятовуються. Окремі найменування ідеологічного плану, що утворилися у післяреволюційний період (початок XX століття), використовувались (і використовуються) протягом аналізованого нами періоду, хоча вже втратили своє ідейно-політичне значення. Значна частина найменувань має у своєму складі власні назви як видатних діячів минулого, так і власників іменованих об'єктів. Перспективним щодо нашого дослідження видається порівняльний аналіз назв Донецького регіону з назвами інших регіонів України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Долгачев И.Г. Названия совхозов и колхозов Волгоградской области / И.Г. Долгачев // Ономастика Поволжья 2: Материалы II конференции по ономастике Поволжья. – Горький, 1971. – С. 193-199.
2. Маторин Б.И. Анализ наименований предприятий агропромышленного комплекса Донецкой области / Б.И. Маторин // Материалы вузівської наукової конференції професорсько-викладацького складу за підсумками науково-дослідницької роботи: філологічні науки. – Донецьк : ДонНУ, 1997. – С. 152-155.

Сидоренко Е. Особенности формирования названий сельскохозяйственных объектов Донецчины в конце 1990-х – начале 2000-х годов

В статье рассмотрены названия объектов аграрной отрасли хозяйства Донецкой области, зафиксированные в течение последних двух десятилетий. Среди них фермерские хозяйства, фирмы, агроцехи. Основными способами формирования заявленных названий определены отонимный и аппелятивный. Среди отонимных названий представлены различные отантропонимные и оттопонимные названия, образованные путем трансонимизации имен и фамилий владельцев, членов их семей, мифонимив, теонимов, названий местности расположения объектов исследования, абстрактных названий, а также трансонимизованных антропонимов и топонимов в сочетании с аппелятивами. Аппелятивное происхождение имеют названия, которые отражают индивидуальные особенности местности, построенные на сельскохозяйственной лексике, названия, указывающие на идеологические и общечеловеческие ценности, названия растений и животных с положительной коннотацией. Аппелятивные эргонимы составляют значительное количество всех рассмотренных наименований. Все рассматриваемые объекты условно разделены на 24 подгруппы по способу образования. К каждой подгруппе приведены примеры. Результаты исследования представлены в виде диаграммы.

Ключевые слова: эргоним, отантропонимный эргоним, оттопонимный эргоним, трансонимизация, аппелятив, лексическая единица.

Sydorenko O. Peculiarities of Names Formation of the Objects in Agricultural Sector of Industry in Donetsk Region in Late 1990-ies – the Beginning 2000-ies.

The article considers the names of objects in agricultural sector of economy in Donetsk region, founded during the last two decades. Among them farms, agricultural firms and agricultural holdings. Onymian and appellativian ways are shown as the main methods of names formation. Various transonymised antroponyms and toponyms and with appellatives are presented among the onymian ergonyms. They are created from the names, names and surnames of their owners, mythonyms, teonyms, geographical names from places of their location, abstract names, as well as transonymised 'antroponyms' and toponyms' combinations with appellatives. The ergonyms which reflect the individual characteristics of the area, created on agricultural vocabulary, names, pointing to the ideological and human values, the names of plants and animals with a positive connotation have appellativian origin. Appellativian ergonyms make up a significant amount of the entire items above. All analyzed objects are divided into 24 subgroups according to the way of formation. The examples are given for each subgroup. The results of the investigation are presented in the form of the diagram.

Key words: ergonym, antroponymian ergonym, toponymian ergonym, transonymisation, appellative, lexical unit.

Вікторія Товстенко
(Київ)

УДК 811.161.2'373'613

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЕКОНОМІЧНА ТЕРМІНОСИСТЕМА
ЯК СКЛАДНИК НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ**

У статті проаналізовано українську економічну термінологію, визначено джерела її поповнення. Порушено питання про транслітерацію, головне призначення якої – стовідсоткове відтворення транслітерованої лексичної одиниці в оригінальному написанні без будь-яких спотворень. Модернізацію та стандартизацію розглянуто як два етапи термінологічного планування. Зазначено, що кінцева мета термінологічної модернізації – можливість рідною мовою висловлювати будь-яку наукову думку. А термінологічна стандартизація спрямована на вибір термінологічної норми та її затвердження як обов'язкового варіанта, а також на усунення двозначності у спілкуванні. Зазначено, що основним джерелом міжнародної термінології традиційних галузей науки є грецька та латинська мови. Розглянуто явище субстантивзації, найбільш притаманне давнім запозиченням з латинської мови. На другому місці за кількістю термінів-інтернаціоналізмів, особливо в економічній сфері, є англійська мова. Проаналізовано запозичені терміни з повним структурним збігом та терміни з частковою заміною компонентів, оформлені словотвірними засобами мови-реципієнта. Зазначено, що суфіксальний словотвір становить собою найбільш розгалужену й активну ділянку словотвірної системи української